

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

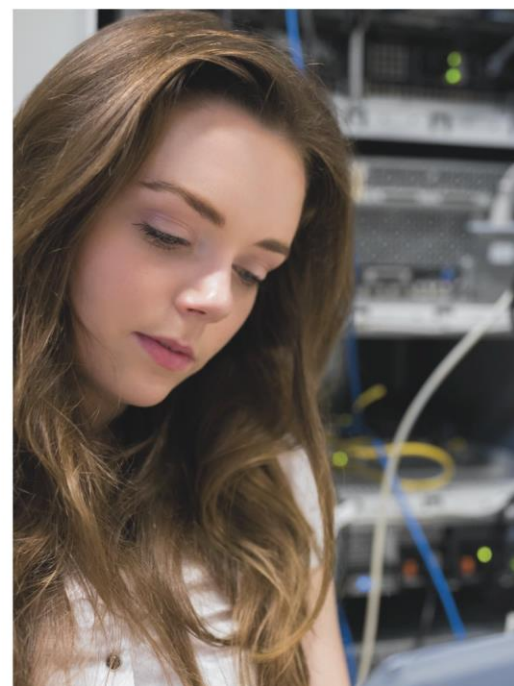
Kalmar län

September 2016

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om småföretagsbarometern	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Kalmar län	4
Det ekonomiska läget och näringslivet i Kalmar län	6
<i>Näringslivet i Kalmar län</i>	7
Småföretagsbarometern – Kalmar län.....	10
<i>Sysselsättning</i>	10
<i>Orderingång</i>	11
<i>Tackat nej till order</i>	13
<i>Omsättning</i>	14
<i>Konjunkturindikatorn</i>	15
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	18
Expansionsutsikter och hinder för expansion	19
<i>Konjunkturrisiker</i>	21
<i>Politiska risker</i>	21
Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet	22

Om småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 500 000 privata företag fördelade över hela landet. Sammanlagt har dessa företag omkring 2,1 miljoner sysselsatta. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern baseras på en grov indelning av företagen i industri¹- eller tjänsteföretag, detta för att siffrorna ska bli mer informativa då förutsättningarna för dessa två huvudgrupper av företag skiljer sig åt. Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

Företagarna

Sparbankernas Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar minus procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

¹ Industrisektorn inkluderar även byggnadsbranschen enligt Småföretagsbarometerens sektorindelning.

Sammanfattning av konjunkturläget i Kalmar län

- **Konjunktoren** i Kalmars län har utvecklats positivt det senaste året. Konjunkturindikatorn för länet landar på 71, och det är något under rikets nivå på 80 (Motsvarande siffror 2015 var 44 för Kalmar och 64 för genomsnittet). Endast fem län har en lägre konjunkturutveckling. Förväntningarna inför det kommande året är att indikatorn kommer stiga till 85 i Kalmar län. Även detta är något lägre än riksgenomsnittet där förväntningarna är en fortsatt god konjunkturutveckling till netttotal 96. Båda industri- och tjänstesektorn redovisar en ökad tillväxt. Under det kommande året räknar tjänstesektorn med en återhämtning till 2011 års nivåer. Industrin räknar med en fortsatt ökning i samma takt.
- **Sysselsättningstillväxten** bland småföretagarna i Kalmar län har ökat i samma takt som i riket det senaste året. Båda industri- och tjänstesektorn i länet redovisar en tillväxt av anställningstakten. Förväntningarna framåt är optimistiska och företagen tror på en fortsatt ökad sysselsättning under det kommande året. Båda industri- och tjänstesektorn förväntar sig fortsätta anställa i samma takt som det senaste året.
- **Orderingången** för länets småföretag har sammantaget sett en uppgång sedan fjolårets mätning och Kalmar ligger nu strax under riksgenomsnittet på detta område. Uppgången är en följd av en ökad orderingång i både tjänste- och industrisektorn. Industriföretagen förväntar sig en lite svagare ordertillväxt i nivå med riksgenomsnittet på ett års sikt. Tjänsteföretagarna förväntar sig att ordertillväxten fortsätter i samma takt som i år.
- **Omsättningstillväxten** i Kalmar län har ökat sedan 2013 och det är både industri- och tjänsteföretagen i länet som dragit utvecklingen det senaste året. Dagens sammanlagda netttotal på 28 är något under landet i genomsnitt (netttotal 33). Förväntningarna inför kommande år är emellertid optimistiska.
- **Tillväxten i lönsamhet** för företagen i Kalmar län har återhämtat sig efter åren med akut finanskris och är nu tämligen god. Det sammanlagda nettotalet är idag 29, något över riksgenomsnittet (25) och något bättre än vid den senaste mätningen, då nettotalet för Kalmar låg på 21. Idag redovisar 38 procent av Kalmars småföretagare en ökad lönsamhet, att jämföra med 9 procent som redovisar fallande lönsamhet. På ett års sikt förväntas dock lönsamheten i Kalmar län minska till 16, i jämförelse med rikets genomsnittliga förväntningar på en ökning motsvarande ett netttotal på 32.
- Företagen i Kalmar län upplever något sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Trots detta anser 69 procent av företagen i länet att de har **goda utsikter att expandera på sikt**.
- Brist på lämplig arbetskraft är återigen det som upplevs som det **största tillväxthindret** enligt Kalmars småföretag. Många företagare upplever också att höga

arbetskraftskostnader är det största tillväxthindret. Ungefär en sjättedel (15 procent) av företagen i länet svarar emellertid att de inte vill växa, vilket är högre än i gennomsnittet i landet (endast 8 procent), det är oroveckande.

- Den svaga inhemska konjunkturen är den **största konjunkturrisken** enligt drygt 40 procent av länets företag. Även höga löneökningar framöver anses av många företag vara den största konjunkturrisken.
- **Den största politiska risken** är potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter vilket anges av 37 procent av Kalmar läns alla företag. 17 procent av företagen ser även ökade skattekostnader som en risk.

Det ekonomiska läget och näringslivet i Kalmar län

I Sverige har konjunkturläget fortsatt att förbättrats och ekonomin har haft en bra utveckling under de senaste 12 månaderna med stigande sysselsättning och stark BNP-tillväxt. BNP har stigit till omkring fyra procent på årsbasis tack vare en stärkt export, expansiv finanspolitik och en hög nivå på hushållens konsumtion, vilket ger en bra grund för fler jobb i små och medelstora företag under det kommande året. Under första delen av 2016 har den positiva BNP-utvecklingen emellertid mattats av med omkring en halv procent. Samtidigt finns det ljuspunkter med ökad produktion inom näringslivet och en fortsatt stabil hushållskonsumtion.

De svenska hushållen gynnas av stigande realinkomster, låga räntor och ökad sysselsättning. Sysselsättningen återhämtade sig snabbare i Sverige än i de övriga EU-länderna efter finanskrisen och arbetslösheten stabiliserade sig på cirka 8 procent under flera år. Under 2015 började arbetslösheten att sjunka igen och under våren 2016 uppgår den till 6,3 procent i juli.² Även om arbetslösheten har sjunkit har tudelningen på arbetsmarknaden ökat, inte minst mellan inrikes och utrikesfödda. Arbetslösheten är också fortsatt hög bland lågutbildade unga och utlandsfödda. Samtidigt har Sverige lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda i OECD.

Arbetsmarknadsläget är därför bekymmersamt för grupper som står långt från arbetsmarknaden. Den internationella konkurrensen har blivit allt hårdare samtidigt som tjänstesektorn blivit allt viktigare för tillväxten och sysselsättningen. Lönekostnader och arbetsgivaravgifter är därför av avgörande betydelse för små och växande företags konkurrensmöjligheter.

Den svenska exporten har uppvisat en svagare återhämtning än vid tidigare konjunkturuppgångar, framför allt på grund av den svaga globala investeringstillväxten och en fortsatt prispress inom råvaruindustrin. Sveriges export är starkt beroende av de andra EU-länderna eftersom nästan 70 procent av den svenska exporten går till EU. Dessutom utgör maskiner och insatsvaror till industri- och transportsektorn en stor del av den svenska exporten. Dessa sektorer drabbades hårt av försvagad efterfråga efter finanskrisen. Eftersom investeringarna hos Sveriges handelspartners i EU växer långsamt, riskerar tillväxten på den svenska exporten vara relativt svag även framöver.

Trots den starka konjunkturutvecklingen är finanspolitiken expansiv med ökade offentliga utgifter. Bidragande faktorer är bl.a. flyktinginvandring och satsningar i offentlig sektor och på infrastruktur, framförallt bostadsbyggande. Den expansiva finanspolitiken resulterar i en del ofinansierade reformer, vilket i sin tur minskar det strukturella sparandet. Därför kan det förväntas att finanspolitiken blir något mer åtstramande framöver.

Den internationella konjunkturen är fortfarande svag och vägen till konjunkturåterhämtning har varit skakig. Det alltjämt låga resursutnyttjandet och en låg inflation har bidragit till en exceptionellt expansiv penningpolitik, något som kommer att prägla utvecklingen de närmaste åren. Sviter av den globala finanskrisen, bräckliga europeiska banker och avsaknad av strukturella reformer är bidragande orsaker till den tröga utvecklingen i Europa. Samtidigt

² SCB, AKU juli 2016

brottas flera tillväxtekonomier med växande obalanser och otillräckliga reformer. Detta blev särskilt tydligt i spåren av råvaruprisfallet. Förutom de ekonomiska utmaningarna har de politiska riskerna ökat vilket tenderar att verka återhållande på tillväxten. Storbritanniens folkomröstning för ett utträde från EU har skapat osäkerhet om det framtida EU-samarbetet även om det är för tidigt att bedöma om de ekonomiska konsekvenserna i närtid.

Näringslivet i Kalmar län

Näringslivet i Kalmar län och framförallt kring Kalmar består av företag verksamma inom en rad olika verksamheter. Den mest dominerande näringen är inom jord- och skogsbruk, 38 procent av företagen finns representerade inom denna kategori och har stor betydelse i Kalmarsundsregionen med goda förutsättningar för bl.a. livsmedelsproduktion. Tillsammans med tillverkningsindustrin står dessa näringar för flest antal sysselsatta i länet. Därefter kommer tjänster och handel som också är betydande delar av näringslivet. Ett annat verksamhetsområde som är relativt stort i regionen är energi- och miljöteknik med bl.a. nätverket Sustainable Sweden Southeast AB, som är ett affärsdrivande nätverk i sydöstra Sverige. Nya tekniska lösningar är avgörande både för ökad hållbarhet och för svenska företags konkurrenskraft och utveckling i globala värdekedjor. Ett växande Linnéuniversitet bidrar också till näringslivets utveckling. Under det senaste året har utvecklingen varit positiv om än något avvaktande och i lägre takt än genomsnittet för riket, till viss del är detta en följd av politisk och ekonomisk oro i vår omvärld.

Den lokala näringslivspolitikerna i Kalmar och Kalmar län har som mål att förbättra företagsklimatet bland annat genom att få fler företag att etablera sig i regionen. För att detta ska lyckas är det viktigt att värna dialogen med och inom näringslivet och stödja befintliga företagsutveckling och tillväxt. Detta inkluderar att stödja innovativa miljöer samt att öka samverkan mellan Linnéuniversitetet och näringslivet för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

***Karin Mattsson,
Kontorschef Swedbank Kalmar***

Vilka branscher expanderar, vilka branscher stagnerar eller backar?

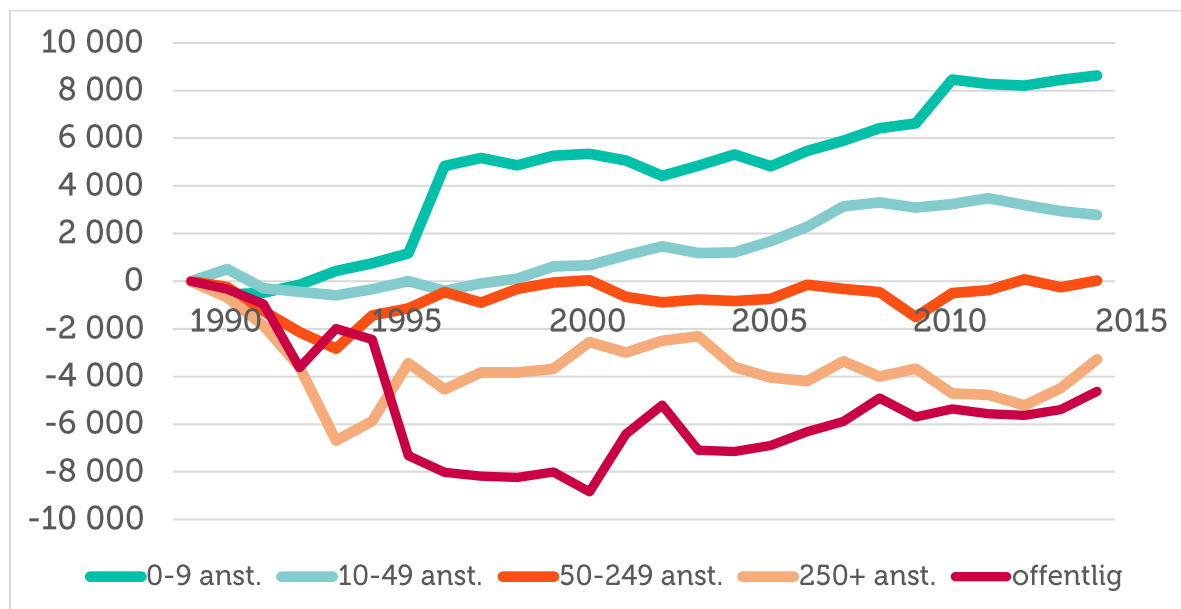
Fastighetsbranschen ökar generellt. Vissa branscher inom tillverkningsindustrin ökar också, främst de som är underleverantörer till bilindustrin har gott ordeläge och ser även positivt på det närmsta året angående tillväxt och resultat. Besöksnäringen är en fortsatt viktig del av Kalmars näringsliv. Däremot stagnerar lantbrukssektorn. Man går mot större och större enheter för en effektivare produktion. Det kommer innebära utslagningar bland mindre effektiva produktionslantbruk, främst inom mjölkproduktion. Lantbrukssektorn står generellt inför stora utmaningar framöver.

Generellt sett, växer företagen i er region? Om inte, varför? Vilka är de största hindren för tillväxt för företagen i er region?

Avgörande faktorer för framgång och tillväxt i regionen är bra kommunikationer, tillgång till relevant arbetskraft och en fungerande bostadsmarknad. I Kalmar händer mycket positivt. Det byggs nya bostäder och nya stadsdelar växer fram. Universitetet är den största investeringen sedan Ölandsbron. Allt detta får positiva effekter på näringslivet. Utmaningen är kommunikationen till Kalmar.

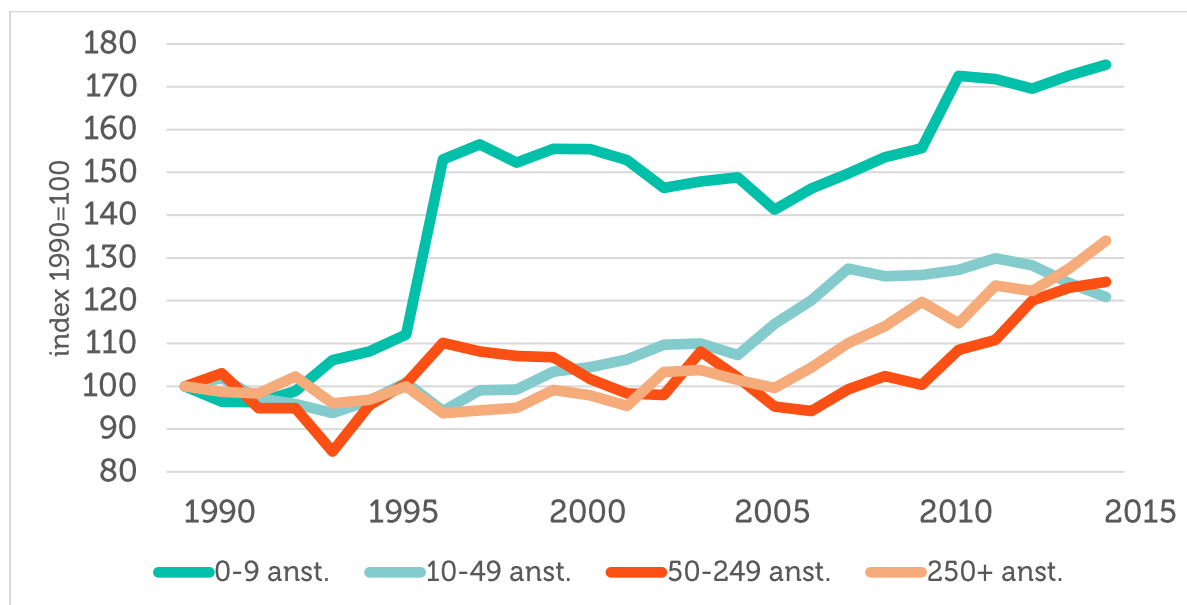
Figur 1 visar tydligt att det är de mindre växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Kalmar län. Även om antalet sysselsatta också har vuxit marginellt i den offentliga sektorn.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Kalmar län sedan 1990 (källa: SCB)³

Figur 2 visar tillväxten av antal företag i olika storlekar i länet sedan 1990.

Figur 2 Tillväxt av antal företag i Kalmar län sedan 1990 (källa: SCB)⁴

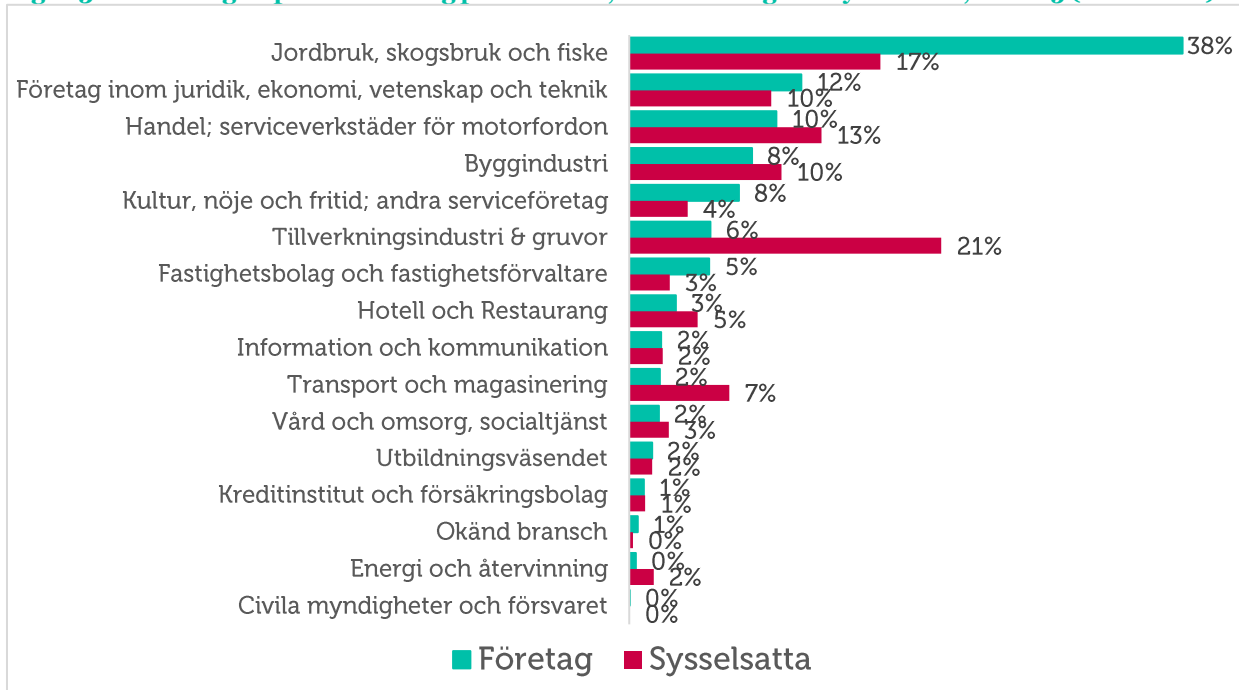

³ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

⁴ Antalet företag definieras som antalet arbetsställen. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

I Kalmar län är en relativt stor andel av de sysselsatta verksamma inom tillverkningsindustrin (Figur 3). Även handel är en viktig sektor i Kalmar län, liksom Jordbrukssektorn och relaterade gröna näringar.

Figur 3 Fördelning av privata företag per bransch, antal företag och sysselsatta, år 2015 (källa: SCB)

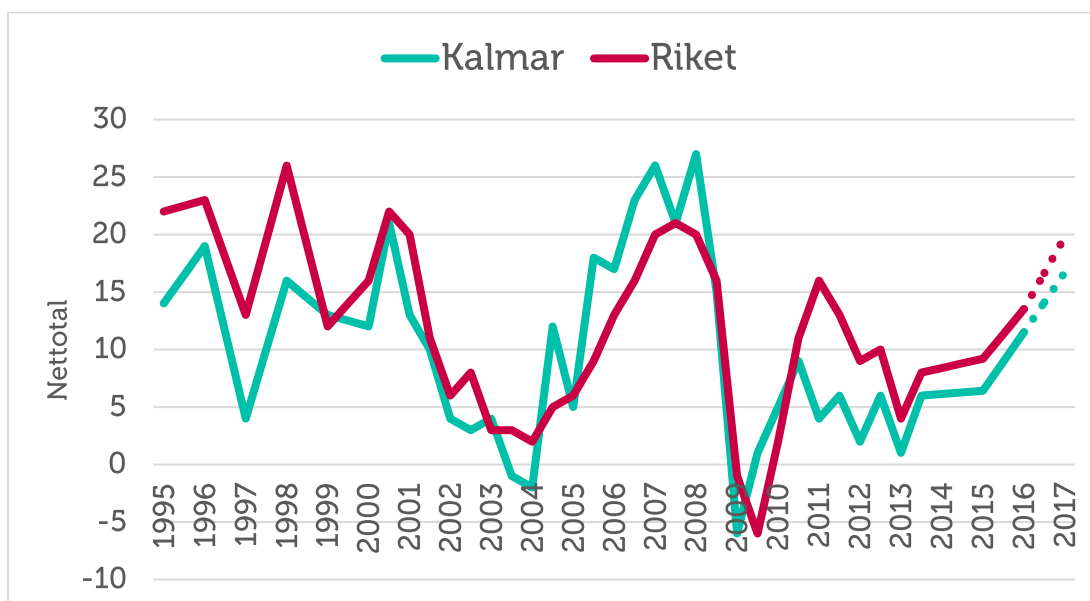
Småföretagsbarometern – Kalmar län

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten bland småföretagarna i Kalmar län har ökat i samma takt som i riket det senaste året. Båda industri- och tjänstesektorn i länet redovisar en tillväxt i anställningstakten. Totalt sett säger nästan var femte företag i länet, drygt 19 procent, att de har ökat sin personalstyrka medan 8 procent av företagen dragit ned på personal. Nettotalet landar på 12, vilket är något under nettotalet för sysselsättningstillväxten i riket som är 14. Ett netttotal över noll betyder det att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Eftersom länet har ett positivt netttotal (12) innebär det att sysselsättningen totalt sett ökar i länets företag.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Kalmar län och riket 1995-2016

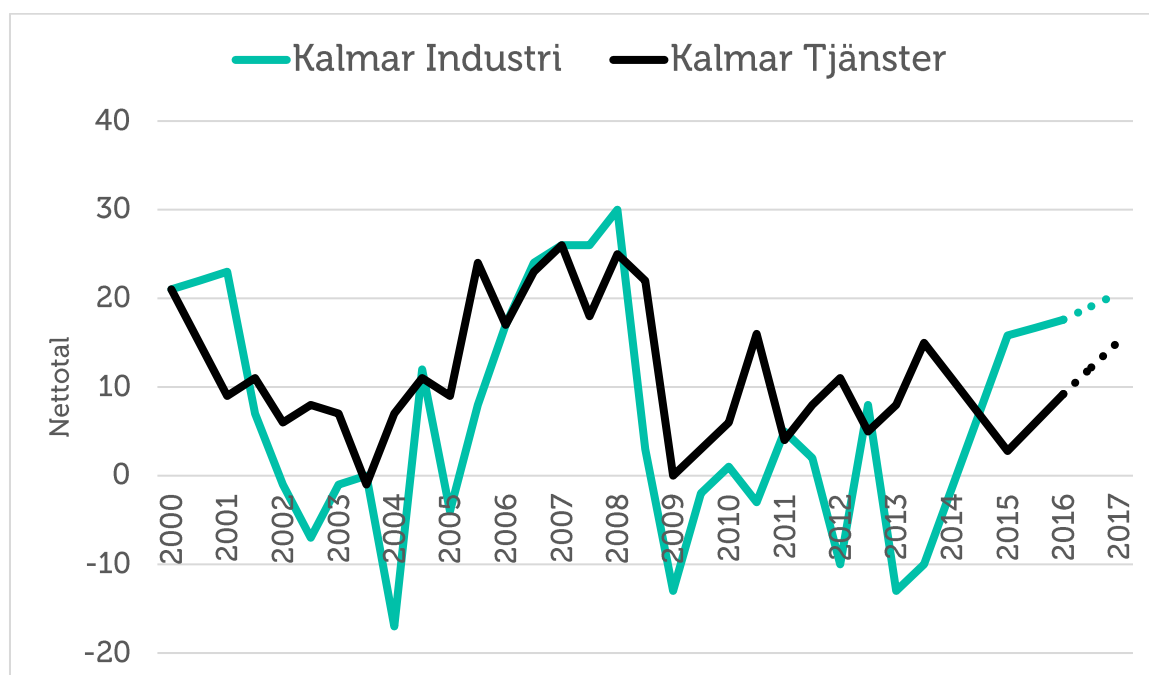

Industrisektorns återhämtning började under våren 2013 och har fortsatt de senaste 12 månaderna. Nettotalet hamnar nu på 18, vilket är högre än genomsnittet för riket (16). Inom tjänstesektorn har utvecklingen också varit positivt det senaste året. Sexton procent av tjänsteföretagen uppger att man ökat i personal medan nio procent minskat antalet anställda. Det leder till en ökning från netttotal tre år 2015 till nio i årets mätning, vilket är lägre än riksgenomsnittet för tjänsteföretagen (netttotal 13).

Förväntningarna framåt är optimistiska och företagen tror på en fortsatt ökad sysselsättning under det kommande året. Nettotalet förväntas totalt sett stiga till 17 på ett års sikt, vilket är

något under rikets förväntade nivå på (20). Båda industri- och tjänstesektorn förväntar sig att fortsätta anställa i samma takt som det senaste året.

Figur 5 Sysselsättningsutvecklingen (nettotal) i Kalmar län, industri- och tjänstesektor 2000-2016

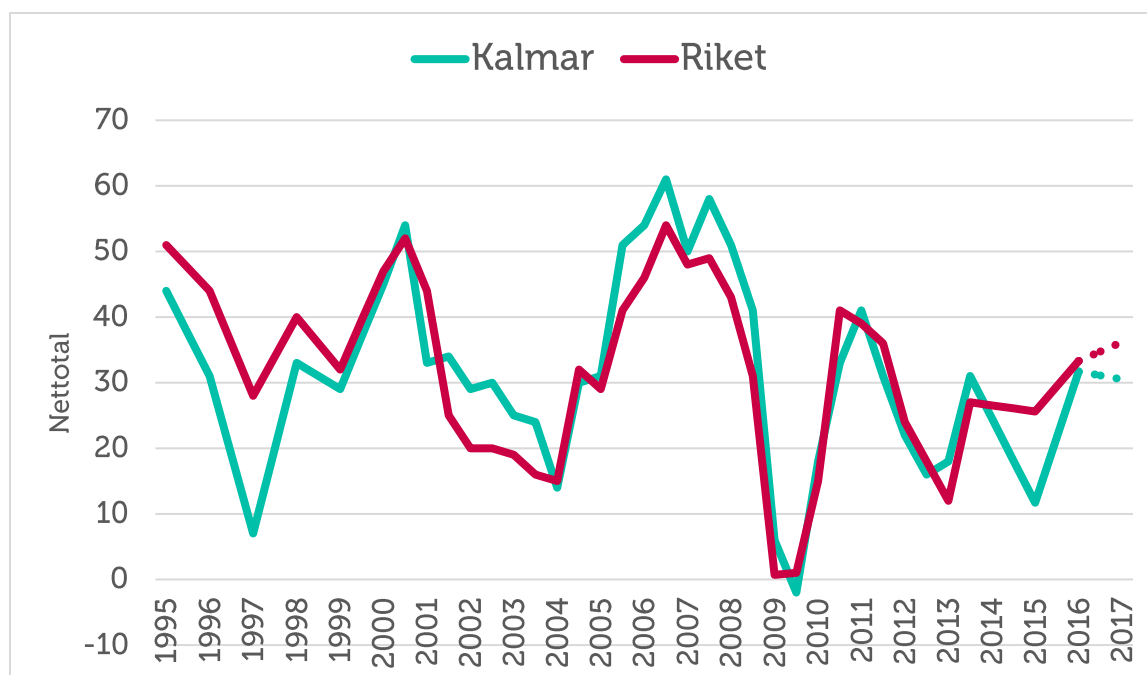

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Utvecklingen i orderingången för länets småföretag har sammantaget sett en uppgång sedan fjolårets mätning och Kalmar ligger nu strax under riksgenomsnittet på detta område. Uppgången orsakas av ökad orderingång i både tjänste- och industrisektorn. Sammantaget i länet är det 44 procent av småföretagen som uppger att de haft en ökande orderingång under det senaste året, medan 13 procent anger en vikande, vilket ger ett nettotal på 32. Detta kan jämföras med rikssnittet på 33.

Figur 6 Orderutveckling (nettotal) i Kalmar län och riket 1995-2016

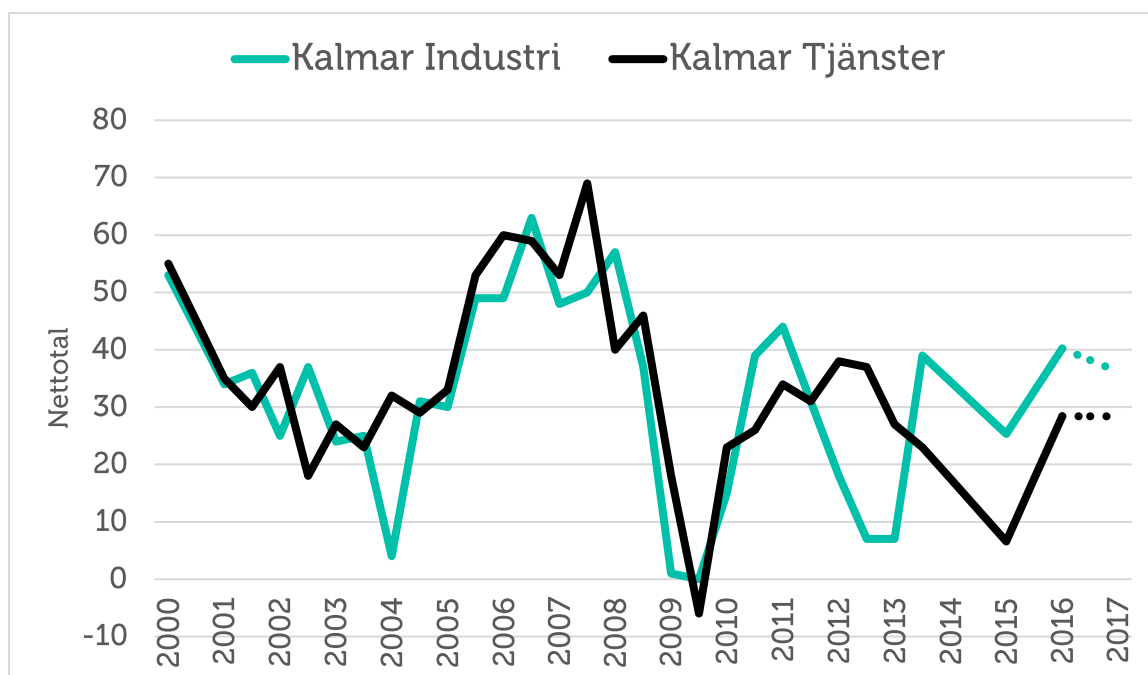

Den ökade orderingen beror alltså delvis på en fortsatt ökning i industrisektorns orderingsgång. Industrisektorn i Kalmar län har nu ett netttotal på 40, vilket är över rikssnittet på 32. Nästan hälften av industriföretagen redovisar att de haft en ökad orderingsgång under det senaste året. Ungefär en sjuandedel (14 procent), har haft en minskad orderingsgång. På ett års sikt förväntar sig industriföretagen ha en lite svagare ordertillväxt till ett netttotal på 36, vilket fortfarande är över det förväntade riksgenomsnittet (33) för industrisektorn.

Inom tjänstesektorn har nettotalet ökat från 7 till 28, sedan den senaste mätningen. Orderingen för Kalmars småföretag i tjänstesektorn ligger, trots den starka ökningen, under riksgenomsnittet för tjänstesektorn med nettotalet 34. Under det senaste året uppger 41 procent av tjänsteföretagen att orderingen ökat, medan 12 procent uppger att den har minskat. Drygt en tredjedel av tjänsteföretagen (37 procent) förväntar sig en ökad orderingsgång inför det kommande året, medan 8 procent väntar sig en minskad orderingsgång. Totalt sett förväntar sig Kalmar läns småföretagare ett netttotal på 28 på ett års sikt, det vill säga en exakt lika stor ökning som det senaste året. Tjänstesektorn i hela riket förväntar sig en orderingsgång som ger ett netttotal på 37.

Sammantaget är förväntningarna gällande orderingsgång positiva för både tjänste- och industriföretagen. Industriföretagarna förväntar sig en lite svagare ordertillväxt i nivå med riksgenomsnittet på ett års sikt. Tjänsteföretagarna förväntar sig att tillväxten av antalet beställningar fortsätter i samma takt som i år och det innebär att nettotalet förväntas ligga en bit under rikets förväntade genomsnitt på ett års sikt.

Figur 7 Ordergång (netttotal) i Kalmar län, industri- och tjänstesektor 2000-2016

Tackat nej till order

Hela 35 procent av företagen i länet har tvingats tacka nej till order under det senaste året. Den huvudsakliga anledningen som företagen uppger är att de redan har mer att göra än de hinner med (53 procent av de som tackat nej). Även arbetskraftsbrist anges av många (20 procent) som en anledning.

Figur 8 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

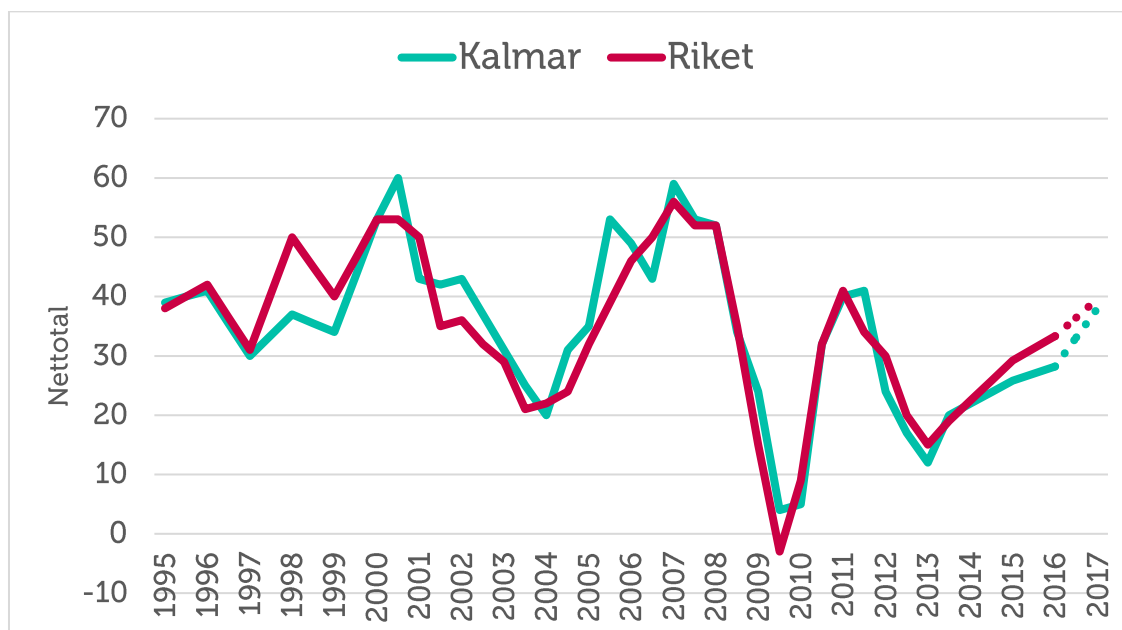

Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Kalmar län har ökat sedan 2013 och det är båda industri- och tjänsteföretagen som dragit utvecklingen det senaste året. Dagens sammanlagda netttotal 28 är något under landet i genomsnitt (netttotal 33). Förväntningarna inför kommande år är optimistiska. Totalt sett tror företagen i Kalmar på en marginell omsättningstillväxt de kommande tolv månaderna, där nettotalet ökar till 38, det vill säga lite lägre än rikets genomsnittliga förväntningar på 40.

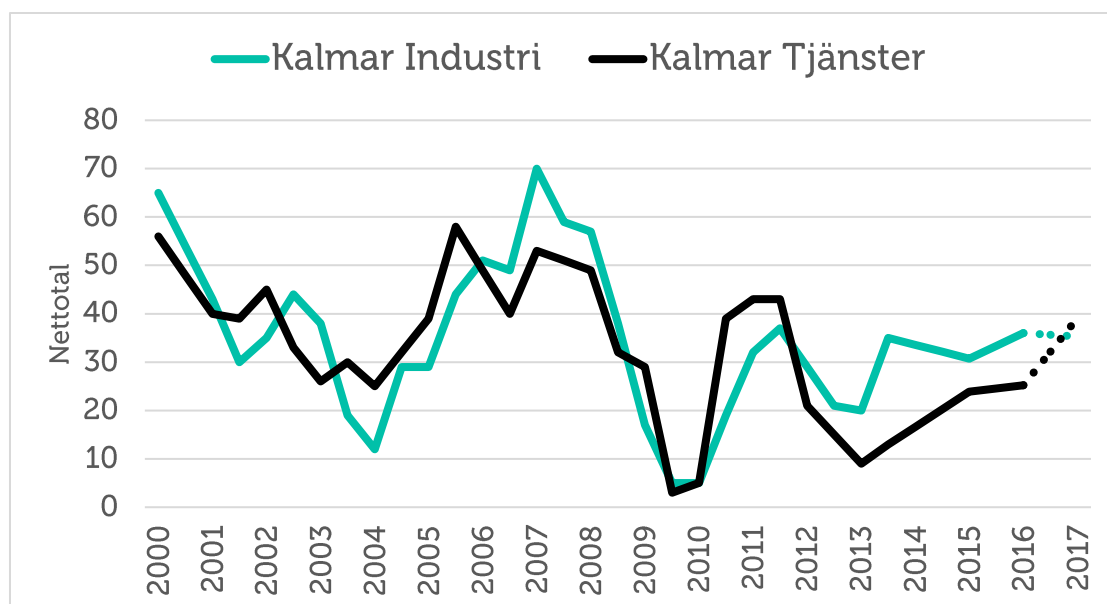
Figur 9 Omsättningsutveckling (netttotal) i Kalmar län och riket 1995-2016

Industrin har alltså upplevt en ökad tillväxt i omsättningen och går från ett netttotal på 31 till ett värde på 36. Inför det kommande året förväntar sig industriföretagen en omsättning motsvarande ett netttotal på 35, vilket är ungefär som rikets förväntningar på (36).

Tjänsteföretagen har också haft en ökad omsättningsutveckling, där nettotalet ökat från 24 vid den senaste mätningen 2013 till dagens värde på 25. Nettotalet för tjänstesektorn i Kalmar län är dock lägre än riksgenomsnittet (34). Inför det kommande året är tjänsteföretagens förväntningar optimistiska. Omsättningstillväxten förväntas öka till ett netttotal på 39. I jämförelse kan sägas att rikets tjänsteföretag i genomsnitt förväntar sig en ökad omsättning till ett netttotal på 41.

Figur 10 Omsättningsutveckling (nettotal) i Kalmar län, industri- och tjänstesektor 2000-2016

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

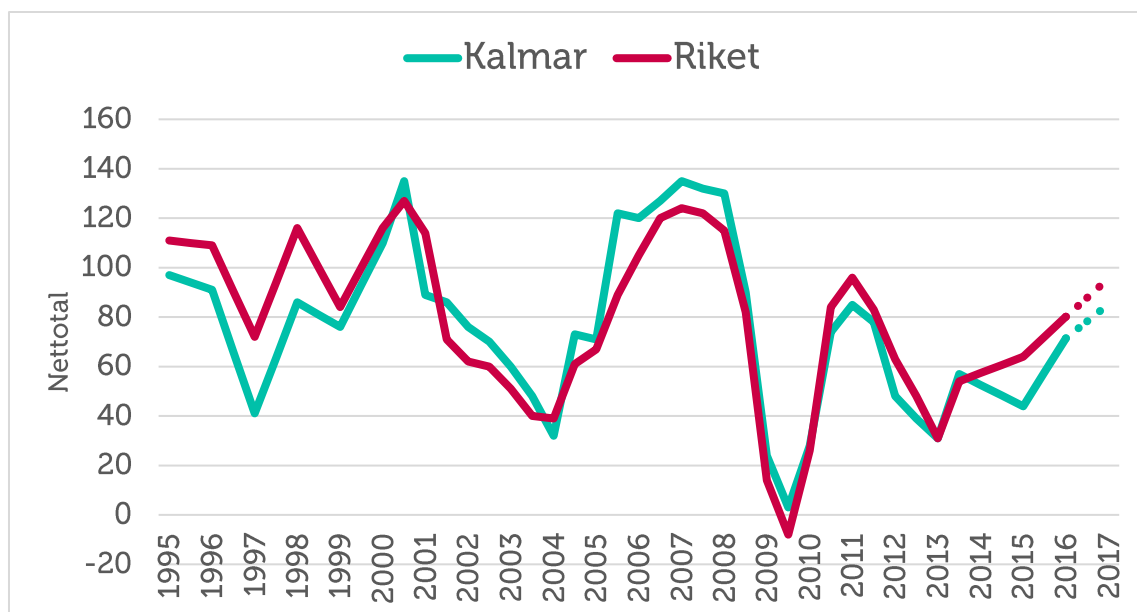
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Nu har vi gått igenom utvecklingen av sysselsättning, ordergång och omsättning för länets småföretag. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. I 2016 års mätning är konjunkturindikatorn för länet 71, och det är något under rikets indikator på 80. Förväntningarna inför det kommande året är att indikatorn kommer stiga till 85, och rikets förväntningar är på en ökad konjunkturutveckling till netttotal 96. Båda industri- och tjänstesektorn redovisar en ökad tillväxt.

Sammantaget kan det konstateras att konjunkturen för småföretagen i Kalmar län försämrades dramatiskt 2008-2009. Från att år 2007 ha nått ett värde på 135, bottnade index hösten 2009 med ett värde på 3. Det är tydligt att botten är passerad och efter ett par mindre

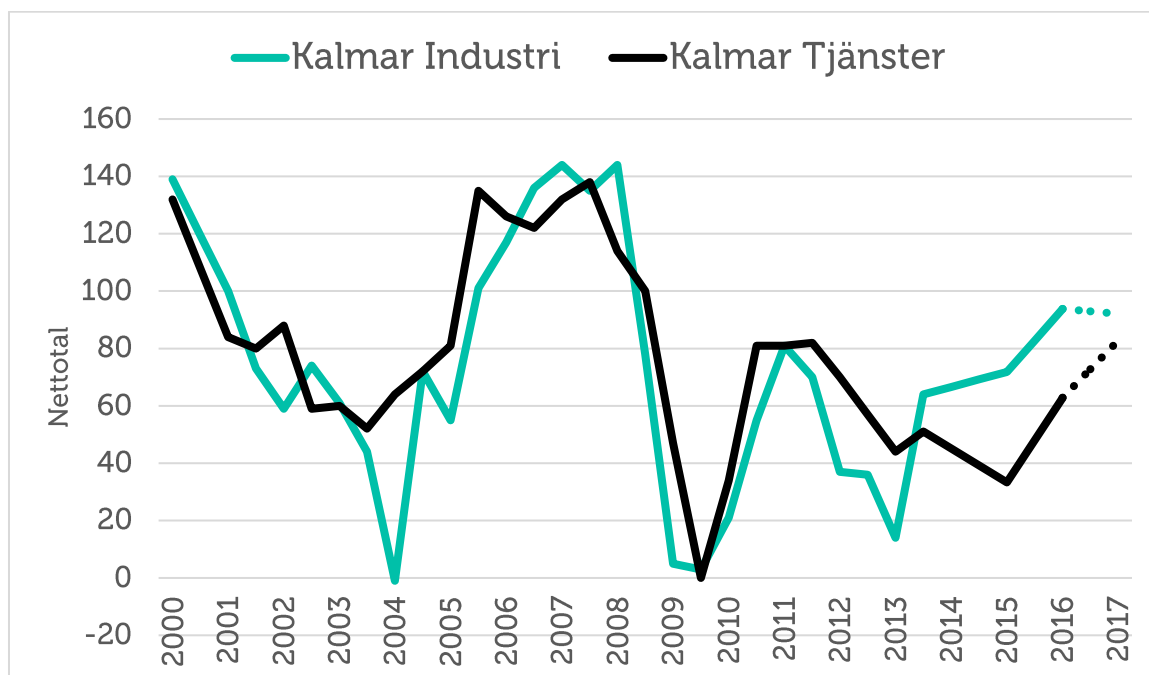
återgångar ser konjunkturen ut att fortsätta återhämtningen under det kommande året. Konjunkturindikatorn förväntas stiga även framöver.

Figur 11 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Kalmar län och riket 1995-2016

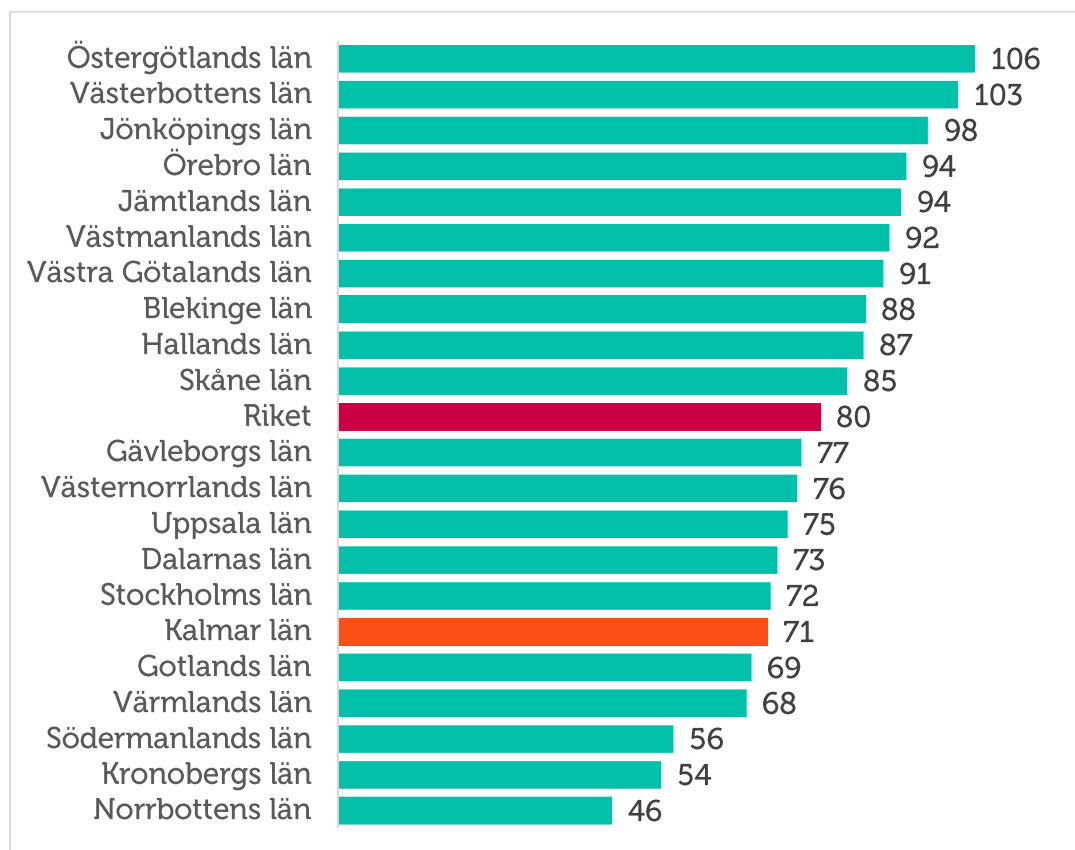
Under det kommande året räknar tjänstesektorn med en återhämtning till 2011 års nivåer, indikatorn förväntas stiga från dagens 63 till 83. Industrin, som i årets mätning ligger på en högre indikator (94) räknar med en lite svagare indikator (93) på ett års sikt.

Figur 12 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Kalmar, industri- och tjänstesektor 2000-2016

Den sammanvägda konjunkturindikatorn (71) placerar alltså Kalmar län under riksgenomsnittet (80). Endast fem län har en lägre konjunkturutveckling. Figur 13 visar länsfördelningen. Förväntningarna inför kommande 12 månader är emellertid något mindre optimistiska och särskilt industrisektorn i Kalmar län ser mindre positivt på utvecklingen vilket kan föranleda ett särskilt fokus från lokala näringslivsföreträdare och politiker. Det är viktigt att kommunikationen mellan näringslivets företrädare, politiker och beslutsfattare fungerar, så att negativa förväntningar om framtiden i möjligaste mån kan undvikas, eller lindras.

Figur 13 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2016

Christoffer Lewinowitz, Regionchef Företagarna Kalmar län

Konjunktoren i Kalmar län har utvecklats positivt det senaste året, och prognosen inför nästa år tyder på ytterligare tillväxt. Både industri- och tjänstesektorn redovisar en ökad tillväxt. Jämfört med riket utvecklas Kalmar dock under genomsnittet. Småföretagen är viktigt för länets utveckling. I Sverige skapas 4 av 5 jobb i småföretag. 85 procent av företagare i länet vill växa, och sju av tio ser goda expansionsmöjligheter. Kalmars småföretagare upplever dock några tillväxthinder. Framförallt brist på lämplig arbetskraft och höga arbetskraftskostnader hindrar tillväxten. För att underlätta småföretagen att fortsätta skapa jobb och välfärd är det viktigt att bland annat småföretagens tillgång till kompetens säkras och den samlade kostnaden för att anställa sänks.

Lönsamhetsutvecklingen

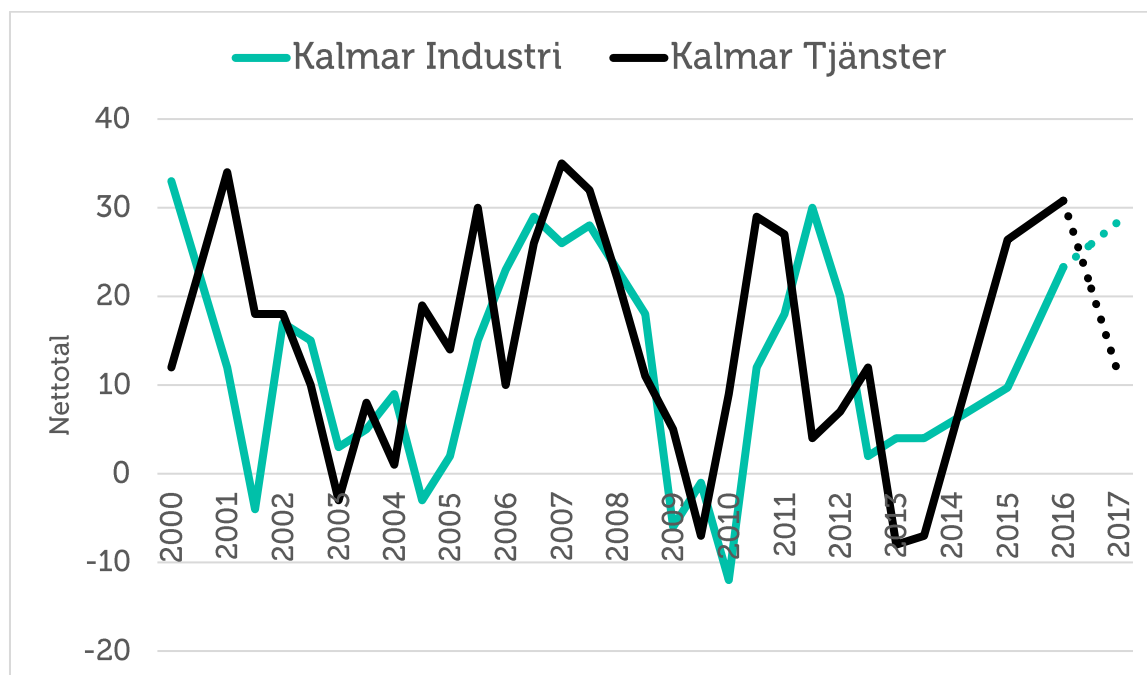
Lönsamheten dikterar till stor del företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar. Från 2013 har lönsamheten i företagen i Kalmar län återhämtat sig efter åren med akut finanskris och är idag tämligen god. Nettotalet är idag 29, alltså något över riksgenomsnittet (25) för lönsamhet och är bättre än vid den senaste mätningen 2015 på 21. Idag redovisar 38 procent av Kalmars småföretagare en ökad lönsamhet, att jämföra med 9 procent som redovisar fallande vinster. På ett års sikt förväntas dock lönsamheten i Kalmar län minska till 16, i jämförelse med rikets genomsnittliga förväntningar på ökande vinster motsvarande ett nettotal på 32.

I industrisektorn har nettotalet ökat från nettotalet 10 den senaste mätningen 2015 till dagens nettotal på 23. Riksgenomsnittet för industriföretagen ligger i dag på nettotal 24. Förväntningarna inom industrin i Kalmar är positiva, om ett år tros nettotalet för lönsamheten ligga på 29 där industrisektorn förväntar sig en lönsamhet motsvarande ett nettotal på 31.

Tjänsteföretagens lönsamhet har ökat från ett nettotal på 26 till 31, vilket är högre än rikssnittet på 26. Lönsamheten i tjänstesektorn förväntas dock minska kraftigt under det kommande året, till ett framtida nettotal på 11. Jämförelsevis tror tjänsteföretagen i riket på en ökad lönsamhet motsvarande ett framtida nettotal på 32.

Den positiva utvecklingen sedan den senaste mätningen har dragits av båda industri- och tjänsteföretagen, men inför kommande år är det industriföretagen i Kalmar som är mer optimistiska om lönsamhetens utveckling.

Figur 14 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Kalmar län, industri- och tjänstesektor 2000-2016

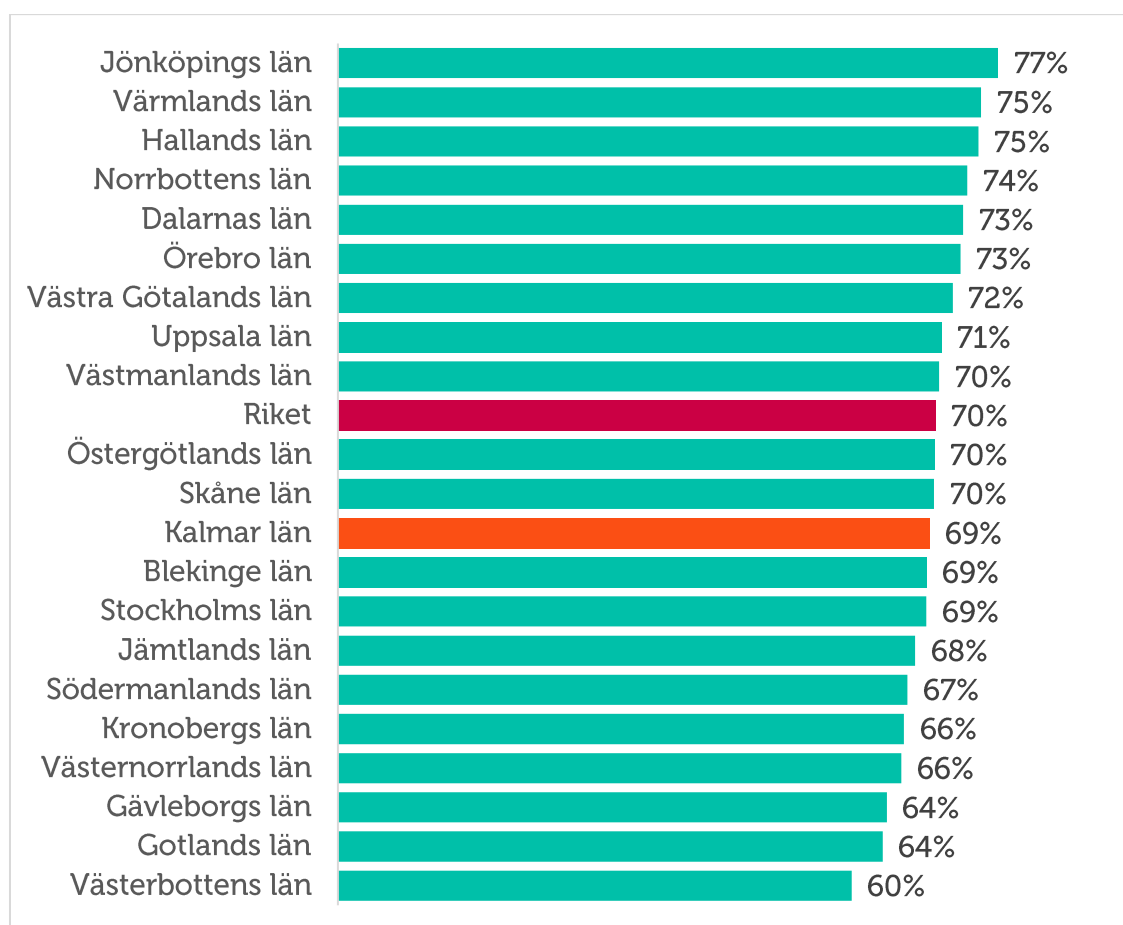
Företagens prisförväntningar

Av länets småföretag förväntar sig 29 procent höjda försäljningspriser under det kommande året. Företagen i Kalmar län har något lägre förväntningar gällande prisutvecklingen än riket som helhet, där 30 procent av företagen uppger att de kommer att höja priserna under det kommande året. Av industriföretagen tror 23 procent av företagen på prisökningar (riksgenomsnittet är 36 procent). Inom tjänstesektorn är det 32 procent av företagen som tror på prisökningar (riksgenomsnittet är 36 procent). Tjänsteföretagen ser således bättre förutsättningar för att öka priserna. Sedan 2014 har Riksbanken kraftigt ställt om penningpolitikens utformning med bl.a. negativ reporänta. Omfattande köp av statsobligationer har också bidragit till en svagare krona. Förhoppningen är att detta ska ge exporten en skjuts framåt och därmed bidra till en positiv prisutveckling framöver.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

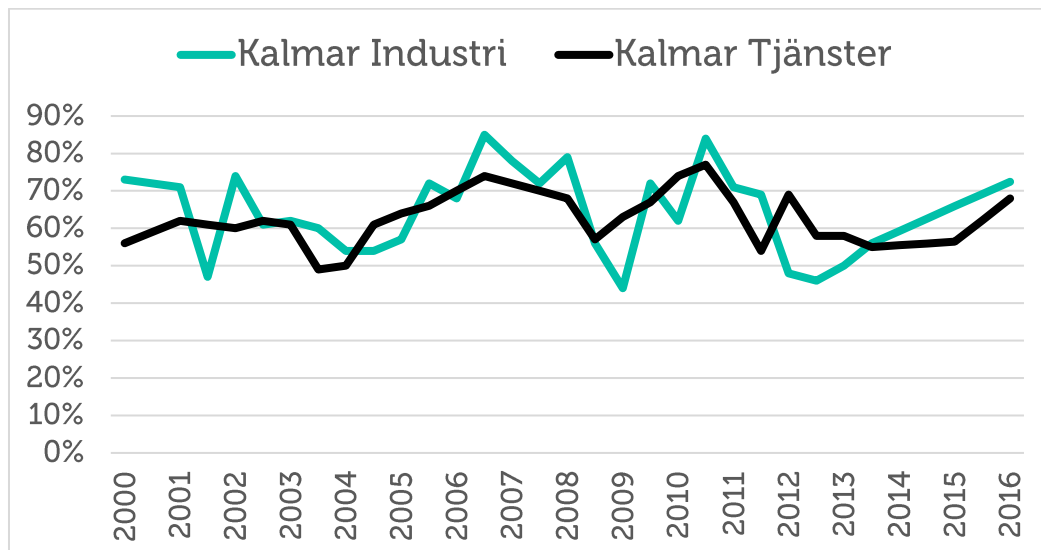
Företagen i Kalmar län upplever något sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet, se figur 15. Trots detta anser 69 procent av företagen i länet att de har goda utsikter att expandera på sikt. I detta avseende kan man alltså inte tala om någon skillnad i förhållande till riksgenomsnittet eftersom det endast skiljer en procent.

Figur 15 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2016

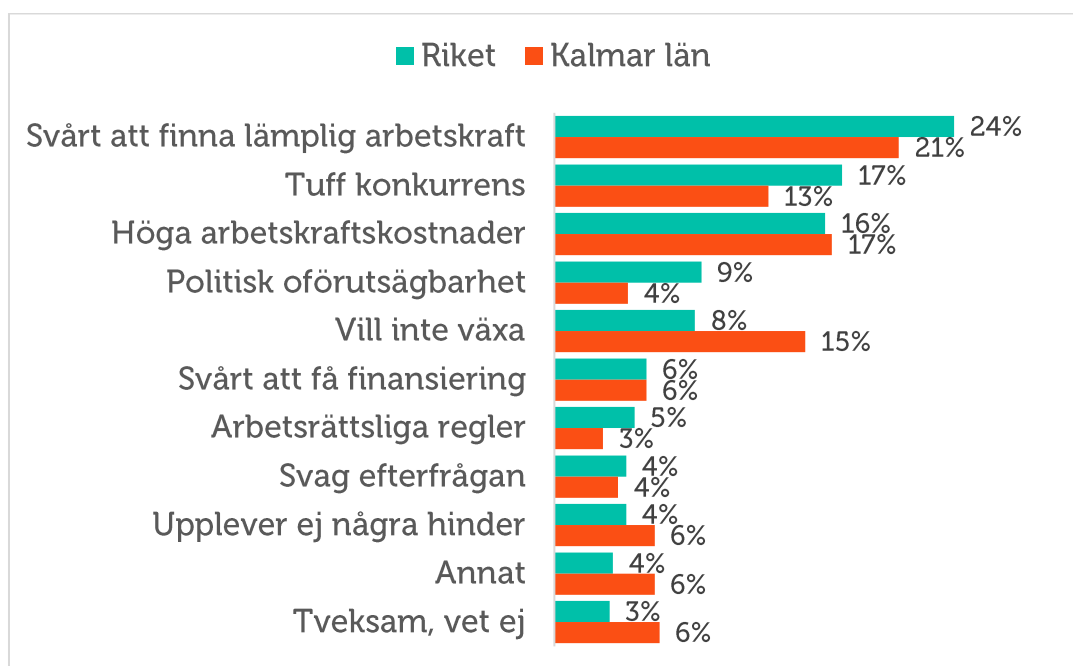
Tillverkningsindustrin har en något mer positiv syn på framtiden än tjänsteföretagen. Bland industriföretagen ser 72 procent goda expansionsutsikter, jämfört med 68 procent av tjänsteföretagen.

Figur 16 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Kalmar län, industri- och tjänstesektorn 2000-2016

Bristen på lämplig arbetskraft är det största tillväxthindret som småföretagen upplever i Kalmar län. Drygt vart femte företag (21 procent) uppger det. Många företagare (19 procent) upplever också att höga arbetskraftskostnader är det största tillväxthindret. Ungefär en sjättedel av företagen i länet svarar att de inte vill växa, och det är oroväckande. Andelen företag i Kalmar län som inte vill växa är betydligt större än för genomsnittet i riket (8 procent).

Figur 17 Tillväxthinder enligt företagen i Kalmar län och i riket 2016 (procent)

Anna Barkevall, VD Böda Camping

För oss inom besöksnäringen i Kalmar län känns det att konjunkturen har stabiliserats. Jag är stolt över att vi har haft tillväxt på Böda Sand, både när det kommer till antalet gästnätter men även när det kommer till handeln och shopping. De har haft en ökning på 9 respektive 20 procent. Vi kommer att jobba vidare med att vara kreativa och kunna erbjuda våra gäster nya aktiviteter varje år, men för att kunna ta de stora kliven behövs det offensiva satsningar inom infrastrukturen. På så sätt kan vi expandera ytterligare och kan sätta vår region på kartan inom besöksnäringen på ett internationellt plan.

Konjunkturrisker

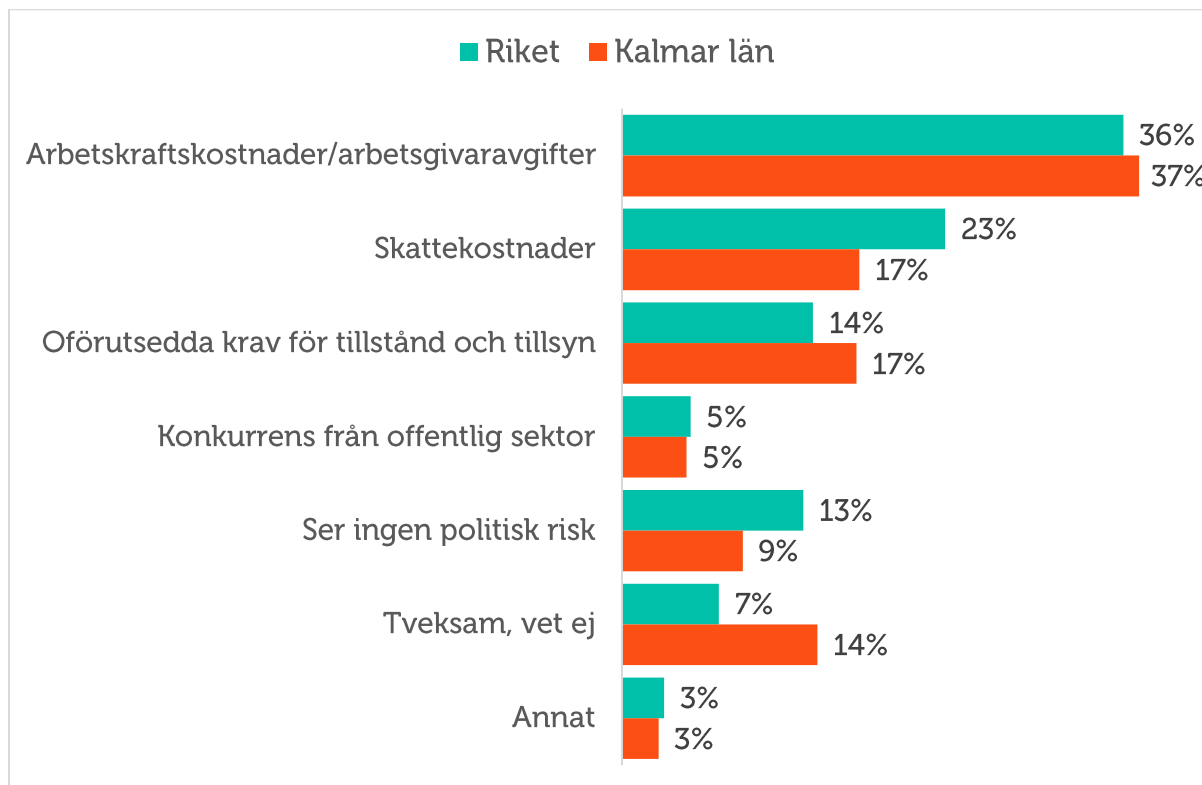
Den svaga inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisken enligt drygt 40 procent av länets företag. Därefter upplever företagen löneökningar som den största konjunkturrisken.

Trots att konjunkturen förbättrats och företagen är försiktigt optimistiska, finns en viss osäkerhet om att denna optimistiska bild kommer att förverkligas. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft. För att fördjupa förståelsen kring företagets syn på konjunkturläget och risker som påverkar företaget, ställdes kompletterande frågor om politiska risker.

Politiska risker

Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den övervägande största politiska risken av företagen i Kalmar län (37 procent). Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk, samt oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn.

Figur 18 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet

Den svenska konjunkturen har utvecklats mycket väl under det senaste året och de små och medelstora företagen är tillväxtmotorn, så även i Kalmar län. Årets konjunkturindikator uppgår till 80 för riksgenomsnittet och 71 för Kalmar län vilket visar på en stark utveckling från fjol, även om majoriteten av län har haft en starkare utveckling.

Det är i genomsnitt sju av tio företag som uppger att de vill växa. Samtidigt står företagen inför en rad hinder som motverkar en framtida expansion. Det är framförallt svårt att finna lämplig arbetskraft på arbetsmarknaden och höga arbetskraftskostnader gör att många företag tvekar att anställa. Även politisk oförutsägbarhet har stor påverkan på ett företags expansionsplaner.

Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt och företagen är fortsatt optimistiska, finns en viss osäkerhet om utvecklingen framöver. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft. För vissa branscher tycks den politiska diskussionen kring vinstuttag och tillståndsprövning ha en tydlig effekt på förväntningarna.

Utvecklingen det senaste året visar att det är de små och medelstora företag som utgör motorn i jobbskapandet. Det är dessa företag och företagsamma människor som tar risker, som anställer, som skapar varaktiga jobb och som via skattsedeln bidrar till vår gemensamma välfärd. Nästan alla småföretag är ägarledda, där ägaren bor och verkar på orten, med ett stort engagemang för lokalsamhällets utveckling. Småföretagen har därmed en central betydelse för den lokala ekonomin. Denna utveckling kommer att fortsätta under förutsättning att det skapas goda villkor för företag att starta, expandera och anställa. Det handlar om att företagare ska kunna verka på en rättvis och konkurrensneutral marknad. Villkoren för företagande ska vara lika, oavsett företagsform och bransch. Samt oavsett om företaget har kollektivavtal eller inte och oavsett var företaget verkar geografiskt i Sverige.

De sex viktigaste utmaningarna för det svenska företagsklimatets utveckling är därför även fortsättningsvis att:

- **Säkra småföretagens tillgång till kompetens.** Svårigheten med att hitta lämplig arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för små företag. Det är viktigt att underlätta matchning av jobsökande och företag. Utbildningssystemets utformning samt landsbygdsföretagens tillgänglighet till större arbetsmarknadsregioner är avgörande i dessa avseenden eftersom det påverkar tillgången på kompetenta och erfarna arbetstagare.
- **Den samlade kostnaden för att anställa måste sänkas.** Detta bör ske genom sänkta arbetsgivaravgifter. Genom att införa ett arbetsgivaravdrag kan arbetsgivaravgiften sänkas generellt för mindre företag som vill anställa.
- **Förenkla och sänk skatterna.** Det behövs en översyn av skattesystemet som ger internationellt konkurrenskraft och incitament till företagande, arbete, utbildning och rörlighet. Det ska vara mer lönsamt att ta de risker och det ansvar som det innebär att driva företag. Ta bort de skatter och regler som idag missgynnar ägaredda företag.

- **Minska regelbördan.** Intensifiera den nationella regelförenklingen. Moms- och andra skatteregler utgör, tillsammans med de arbetsrättsliga reglerna, en betydande regelbörda och är ett tillväxthinder för små företag. Anpassa reglerna för småföretagare. Inte tvärtom.
- **Trygghetssystemen måste vara anpassade för små företag.** Företagare ska ha samma rättigheter som anställda eftersom de betalar in i socialförsäkringssystemen efter samma principer.
- **Förbättra möjligheterna att delta i offentlig upphandling.** Offentlig sektor köper varor och tjänster för över 600 miljarder kronor årligen. Krångel och irrelevanta krav måste bort så att fler småföretag kan delta i offentliga upphandlingar. Småföretag ska kunna delta i högre utsträckning genom att ge anbud på delar av större kontrakt och med ett rimligt kravställande. Alla seriösa företag ska kunna delta i offentliga upphandlingar – oavsett om de har kollektivavtal eller inte.